

EUROOPA KOHTU OTSUS

13. detsember 1983*

[...]

Kohtuasjas 222/82,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Tunbridge Wells County Courti eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Apple and Pear Development Council

ja

K. J. Lewis Ltd ja teised,

eelotsust muu hulgas selle kohta, kas Apple and Pear Development Councili sarnase struktuuri ja/või ülesannetega organisatsiooni asutamine ja/või säilitamine ning selle organisatsiooni tegevuse aluseks olev rahastamissüsteem on kooskõlas teatavate EMÜ asutamislepingu, 1972. aasta ühinemisakti ning puu- ja köögiviljaturu ühist korraldust käsitleva nõukogu 18. mai 1972. aasta määruse (EMÜ) nr 1035/72 (EÜT L 118, lk 1) sätetega,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president J. Mertens de Wilmars, kodade esimehed T. Koopmans ja K. Bahlmann, kohtunikud P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco, O. Due ja U. Everling,

kohtujurist: S. Rozès,

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

on teinud järgmise

otsuse

---

* Kohtumenetluse keel: inglise.

[...]

Põhjendused

1. Oma 19. juuli 1982. aastamäärusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. augustil 1982, saatis Tunbridge Wells County Court EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt Euroopa Kohtule eelotsuse saamiseks mitu küsimust EMÜ asutamislepingu, eriti selle artiklite 30, 34 ja 38–47, 1972. aasta ühinemissakti artikli 42 ja artikli 60 lõike 1 ning puu- ja köögiviljaturu ühist korraldust käsitleva nõukogu 18. mai 1972. aasta määruse (EMÜ) nr 1035/72 (EÜT L 118, lk 1) tõlgendamise kohta, et hinnata i) Apple and Pear Development Councilit (õuna- ja pirnitootmise arendusnõukogu) käsitlevate Ühendkuningriigi õigusnormide kokkusobivust nimetatud sätetega ja ii) võimaliku kokkusobimatuse tagajärgi seoses nimetatud nõukogu rahastamiseks kasutatud maksuga.

2. Apple and Pear Development Council (edaspidi „arendusnõukogu”) loodi 1947. aasta Industrial Organization and Development Acti (tööstuse korraldamise ja arendamise seadus) alusel vastu võetud ministri otsusega; kõnealuse seadusega antakse pädevale ministrile volitus võtta konkreetse tööstusharu jaoks vastu „arendusnõukogu asutamise otsus”, kui ta leiab, et see on vajalik, et „suurendada tööstusharu efektiivsust või tootlikkust, parandada või arendada teenuseid, mida tööstusharu ühiskonnale pakub või võib pakkuda, või võimaldada kõnealuseid teenuseid pakkuda majanduslikult otstarbekamal viisil”. Enne sellise otsuse tegemist peab minister pidama nõu isikutega, kes esindavad olulist osa kõnealuse tööstusharu ettevõtjatest või töötajatest. Minister ei või otsust teha, kui ta ei ole veendunud, et „märkimisväärne arv tööstusharuga seotud isikuid soovib arendusnõukogu loomist antud tööstusharu jaoks”. Arendusnõukogu toetuse ulatust tuleb korrapäraselt kontrollida.

3. Õuna- ja pirnikasvatajad võtsid 1966. aastal omal algatusel ühendust põllumajandus-, kalandus- ja toiduainetööstuse ministriga (edaspidi „minister”) ning taotlesid arendusnõukogu loomist oma tööstusharu jaoks. Pärast seadusega ette nähtud nõupidamist tegi minister 1966. aastal õuna- ja pirnitootmise arendusnõukogu kohta otsuse (Apple and Pear Development Order, Statutory Instrument 1966 No 1579), mis jõustus 23. detsembril 1966. Pärast seda on arendusnõukogu säilitamise küsimus seaduse kohaselt mitmel korral läbi vaadatud ning hetkel kohaldatakse selle suhtes 6. mai 1980. aasta otsuses (Statutory Instrument 1980 No 623, edaspidi „1980. aasta otsus”) sätestatud eeskirju.

4. Arendusnõukokku kuuluvad järgmised ministri poolt määratud isikud: kaheksa tootjat, kaks töötajat, kaks sõltumatut liiget ning kaks turundus- ja müügiala spetsialisti.

5. 1980. aasta otsuse 1. liite kohaselt on arendusnõukogu ülesanded järgmised:

„1. Edendada või korraldada teadusuuringuid.

2. Edendada või korraldada uuringuid materjalide ja seadmete ning tootmismeetodite, juhtimise ja tööjõukasutuse alal, kaasa arvatud uute materjalide, seadmete ja meetodite avastamine ja väljatöötamine ja olemasolevate edasiarendamine, erinevate alternatiivide eeliste hindamine ning katseraajatiste loomine ja kaubandusliku mõõtmega katsed.

3. Edendada standardsete toodete tootmist ja turundust.

a) Nõustada standardsete toodete tootmise ja turustamise kavades osalevaid isikuid hindade osas, millega nad peaksid püüdma kõnealuseid tooteid müüa, ning korraldada uuringuid, mis võimaldavad nõukogul kõnealust nõustamist pakkuda.

4. Edendada kaubanduslike kirjelduste paremat määratlemist ja nende järjekindlat kasutamist.

5. Korraldada toodete sertifitseerimist, sertifitseerimise kaubamärkide registreerimist ning nende märkide valdajate ülesandeid.

6. Edendada või korraldada teadusuuringuid toodete turundus- ja müügikorralduse parandamiseks.

7. Edendada või korraldada teadusuuringuid tööstusharu toodangu tarbimise või kasutamisega seotud teemadel.

8. Edendada materjalide ja seadmete soetamise, tootmise kooskõlastamise ning toodete turunduse ja müügiga tegelevate koostööorganisatsioonide loomist.

9. Edendada eksportkaubandust, sealhulgas edendada või korraldada reklaami välismaal.

10. Edendada või korraldada meetmeid tööstusharu toodangu ja selle kasutusviiside paremaks tutvustamiseks Ühendkuningriigi üldsusele.

11. Edendada või korraldada statistiliste andmete kogumist ja formuleerimist.

12. Korraldada kogutud teabe kättesaadavaks tegemist ning nõustamist küsimustes, millega nõukogu oma ülesannete täitmisel tegeleb.”

6. Arendusnõukogu tegevust rahastatakse maksust, mida 1980. aasta otsus lubab tal kehtestada Inglismaa ja Walesi tootjatele. Alates Ühendkuningriigi ühinemisest Euroopa ühendustega on maksu iga-aastane maksimummäär, mille peab heaks kiitma minister, suurenenud 3. Inglise naelalt aakri kohta (umbes 7,5 Inglise naela hektari kohta) järk-järgult 40. Inglise naelani hektari kohta. Tasumisest on vabastatud tootjad, kellel on kuni 50 õuna- või pirnipuud, mis kasvavad kuni kahel hektaril.

7. Tootjad on kohustatud end registreerima ning esitama nõukogule aruandeid ja teavet oma tegevuse kohta antud tööstusharus.

8. Arendusnõukogu esitas Tunbridge Wells County Courtile hagid kolme tootja vastu, nõudes majandusaasta 1980–81 eest võlgnetava maksu tasumist. Kostjad esitasid vastuhagi, milles nad nõuavad alates 1. jaanuarist 1973 makstud iga-aastase maksu tagastamist. Nad väidavad, et alates Ühendkuningriigi ühendusega ühinemise kuupäevast on arendusnõukogu tegevuse jätkumine vastuolus ühenduse õigusega ning kõnealune maks kui tollimaksuga samaväärse toimega maks oleks tulnud ühinemislepingu artikli 60 kohaselt kaotada hiljemalt 1. veebruariks 1973.

9. Neil asjaoludel otsustas County Court esitada Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

1. küsimus

Kas EMÜ asutamislepingu artiklid 30 ja 34 ja/või 38–47 ja/või ühinemislepingu artikkel 42 ja artikli 60 lõige 1 ja/või nõukogu määrus (EMÜ) nr 1035/72, nagu seda on muudetud, takistavad liikmesriigil vastu võtmast või seaduse alusel säilitamast meetmeid, millega:

i) luuakse ja ja/või säilitatakse selle liikmesriigi teatud osas selline organisatsioon, mille struktuur ja/või ülesanded on sätestatud United Kingdom Statutory Instrument 1966 No 1579-s ja/või 1980 No 623-s

ja/või

ii) nõutakse, et õuna- ja pirnitootmisega („tööstusharu”) tegelevad isikud, kes a) enne 1. aprilli 1976 (kuid pärast 1. aprilli 1971) kasutasid liikmesriigi selles osas vähemalt viit aakrit maad, millel kasvas vähemalt 50 õuna- või pirnipuud ja/või b) kasutavad pärast 1. aprilli 1976 liikmesriigi selles osas vähemalt kahte hektarit maad, millel kasvab vähemalt 50 õuna- või pirnipuud, registreeriksid end arendusnõukogu juures, ning tehakse registreerimatajätmine kriminaalkorras karistatavaks,

ja/või

iii) lubatakse arendusnõukogul põllumajandus-, kalandus- ja toiduainetööstuse ministri nõusolekul nõuda, et registreeritud tootjad esitaksid aruandeid ja teavet oma tegevuse kohta antud tööstusharus ning tehakse kõnealuste aruannete või teabe esitamatajätmine kriminaalkorras karistatavaks,

ja/või

iv) lubatakse arendusnõukogul võtta registreerimiskohustusega tootjatelt kohustuslikku iga-aastast maksu nende poolt majandustegevuses kasutatava maa eest, et katta arendusnõukogu haldus- ja muud kulud,

ja/või

v) vabastatakse neist meetmetest tootjad, kelle kasutuses on vähem kui kaks hektarit maad või vähem kui 50 õuna- või pirnipuud?

2. küsimus

Kui 1. küsimuse või mõne selle osa vastus on jaatav, siis kas ja mil viisil mõjutaks seda vastust asjaolu (kui see kindlaks tehakse), et tootjad, kes eespool (eelotsusetaotluses) nimetatud uuringu kohaselt toetavad arendusnõukogu säilitamist ja esindavad selles nimetatud osa maast, on selgesõnaliselt toetanud arendusnõukogu loomist ja/või selle säilitamist ning selles küsimuses on peetud nõu organisatsioonidega, kes eeldatavalt esindavad suurt osa antud tööstusharu ettevõtjatest või töötajatest?

3. küsimus

Kui mõni 1. küsimuses kirjeldatud meede või selle osa on vastuolus mõnega 1. küsimuses viidatud ühenduse õiguse sätetest, siis kas see ühenduse õiguse säte, millega kõnealune meede või selle osa on vastuolus, on ühenduse liikmesriikides vahetult kohaldatav ning annab üksikisikutele ühenduse õigusi, mida liikmesriigi kohus peab kaitsma, ning kui annab, siis:

i) kas tootja saab tugineda kõnealusele ühenduse õiguse sättele, et kaitsta end arendusnõukogu poolse eespool nimetatud iga-aastase maksu sissenõudmise eest, ning kas see ühenduse õiguse säte annab sellisel juhul täieliku või osalise kaitse, ja kui osalise, siis kuidas seda osa kindlaks teha,

ja/või

ii) kas sellele ühenduse õiguse sättele tuginedes saab tootja nõuda tema poolt makstud iga-aastaste maksude tagastamist, ja kui saab, siis:

a) kas kõnealuse ühenduse õiguse sätte alusel saab nõuda nende maksude täielikku või üksnes osalist tagastamist, ja kui üksnes osalist, siis kuidas seda osa kindlaks määrata;

b) kas nimetatud tagasinõudeõigus on olemas iga-aastaste maksude osas, mis tasuti enne Euroopa Kohtu otsuse kuulutamist käesolevas asjas, või üksnes maksude osas (kui neid on), mis on tasutud pärast kõnealust kuulutamist;

ja/või

iii) kas tootja poolt tasutud iga-aastaste maksude tagastamise kohta otsust tehes võib liikmesriigi kohus arvesse võtta asjaolu, et arendusnõukogu on iga-aastaste maksude kaudu kogutud raha kasutanud otstarvetel, mis tõid ja/või võisid tuua antud tootjale kasu.

4. küsimus

Kui mõni 1. küsimuses kirjeldatud meede või selle osa on vastuolus EMÜ asutamislepingu artiklitega 30–34, siis kas see vastuolu tekkis ühinemislepingu artiklis 42 nimetatud kuupäeval või ühinemislepingu artikli 60 lõikes 1 nimetatud kuupäeval?

Esimene küsimus

10. Selle küsimusega soovib Tunbridge Wells County Court esiteks teada saada, kas küsimuses nimetatud ühenduse õiguse sätted välistavad arendusnõukogu sarnase ülesehitusega organisatsiooni asutamise või säilitamise, juhul kui kõnealust organisatsiooni rahastatakse maksust, mida võetakse tootjatelt, kelle kasutuses on teatud piire ületav potentsiaalne tootmisvõimsus, ning need tootjad on kohustatud end organisatsiooni juures registreerima ning esitama aruandeid ja teavet oma tegevuse kohta antud tööstusharus. Teiseks soovib kohus teada, kas selline organisatsioon võib olla nimetatud sätetega vastuolus oma ülesannete tõttu.

11. Sellega seoses tuleb märkida, et kõnealuse organisatsiooni vastavus ühenduse õigusele oleneb eelkõige tema ülesannetest. Seepärast tuleb esimesele küsimusele vastamiseks esmalt läbi vaadata arendusnõukogu ülesanded, nagu need on sätestatud 1980. aasta otsuse 1. liites.

Arendusnõukogu ülesanded üldiselt

12. Nimetatud kirjeldusest nähtub selgelt, et arendusnõukogu ei ole määruse (EMÜ) nr 1035/72 II jaotise kohane tootjate organisatsioon, mis osaleb selle määrusega ette nähtud hinna- ja sekkumissüsteemi haldamises. Arendusnõukogu ülesanne ei ole vahendada toodete müüki ega turu toimimisse sekkuda. Seepärast tuleb arendusnõukogule antud ülesandeid kaaludes keskenduda küsimusele, kas nende ülesannete täitmine võib mõnel muul viisil takistada ühendusesisest kaubandust või asutamislepingu põllumajandussätete kohaselt antud valdkonnas kehtestatud ühise turukorralduse toimimist.

13. Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et teaduslikud ja tehnilised uuringud, statistiliste andmete kogumine, kogutud teabe levitamine tootjate seas ning puhtalt nõuandvad funktsioonid ei takista ühendusesisest kaubandust ega ühise turukorralduse toimimist.

14. Teiselt poolt ei välista 1980. aasta otsuse liitega arendusnõukogule antud muude ülesannete kirjeldus iseenesest, et neid ülesandeid võiks täita ühendusesisest kaubandust või ühise turukorralduse nõuetekohast toimimist takistaval viisil, millisel juhul oleks tegemist eelotsusetaotluses viidatud ühenduse õiguse sätete rikkumisega.

15. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub siiski, et arendusnõukogu sisuliseks ülesandeks on reklaam ja edendustöö Briti turul ning Ühendkuningriigis müüdavate kodumaiste puuviljade kvaliteedi parandamine. Seepärast tuleb uurida, millises ulatuses võivad need tegevused olla vastuolus siseriikliku kohtu viidatud ühenduse sätetega. Reklaami ja edendusmeetmete osas tuleb erilist tähelepanu pöörata asutamislepingu artikli 30 tõlgendusele, millega keelatakse muu hulgas kõik koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmed. Teiselt poolt tuleb arendusnõukogu kvaliteedialast tegevust

uurida puu- ja köögiviljaturu ühise korralduse eeskirjadega ette nähtud kvaliteedistandardite seisukohalt.

Konkreetsed reklaamimeetmed

16. Reklaami ja edendustöö osas nähtub Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest, et lisaks õunte ja pirnide reklaamimisele üldiselt korraldab arendusnõukogu kampaaniaid, mis hõlmavad eelkõige Inglise ja Walesi õunu ja pirne ning eriti teatavaid Inglise ja Walesi toodangule iseloomulikke sorte.

17. Nagu Euroopa Kohus leidis oma 24. novembri 1982. aasta otsuses kohtuasjas 249/81 (komisjon v Iirimaa, EKL 1982, lk 4005), võib kodumaiste toodete müügi ja ostmise edendamisele suunatud reklaamikampaania teatavatel juhtudel kuuluda asutamislepingu artiklis 30 sätestatud keelu alla, kui seda toetavad riigi võimuorganid. Arendusnõukogu sarnasel organisatsioonil, mille on asutanud liikmesriigi valitsus ning mida rahastatakse tootjatelt võetavast maksust, ei ole ühenduse õiguse kohaselt sama suurt reklaamimisvabadust, nagu on tootjatel endil või vabatahtlikel tootjate ühendustel.

18. Eelkõige on selline organisatsioon kohustatud mitte korraldama reklaami, mille eesmärk on kallutada mitte ostma teistest liikmesriikidest pärinevaid tooteid või halvendada nende toodete mainet tarbijate silmis. Ka ei tohi ta soovitada tarbijatel osta kodumaiseid tooteid üksnes seetõttu, et need on pärit antud riigist.

19. Teiselt poolt ei takista artikkel 30 kõnealusel organisatsioonil juhtimast oma reklaamiga tähelepanu kõnealusel liikmesriigis kasvatatud puuviljade erilistele eelistele või korraldamast kampaaniaid teatavate sortide müügi edendamiseks, mainides nende erilisi omadusi, isegi kui need sordid on iseloomulikud kodumaisele toodangule.

20. Euroopa Kohtule esitatud seletustes märkis komisjon, et teatavaid sorte edendavad kampaaniad võivad kaasa tuua teiste sortide turult kõrvaletõrjumise ning sundida asjaomast liikmesriiki või nimetatud sorte eksportivaid teisi liikmesriike rakendama nende sortide jaoks ühise turukorraldusega ette nähtud sekkumismeetmeid.

21. Kuigi on tõsi, et turul, kus üksnes või peamiselt teatavate sortidega seotud reklaamimeetmeid võetakse ja teisi sorte kõrvale tõrjutakse, võib toimuda selline konkurentsitingimuste moonutamine, mis oleks vastuolus ühise turukorralduse nõuetekohase toimimisega, ei õigusta see kaalutlus kõikide reklaamikampaaniate keelamist, millega arendusnõukogu sarnane organisatsioon juhib tähelepanu teatavate sortide omadustele ning tutvustab nende sortide eriti sobivaid kasutusviise.

Kvaliteedialased meetmed

22. Ühendkuningriigis müüdavate kodumaiste puuviljade osas nähtub, et arendusnõukogu annab hooaja alguses soovitusi müüdavate puuviljade suuruse kohta ning need soovitused lähevad ühenduse kvaliteedistandarditega ette nähtust kaugemale. Lisaks ilmneb

arendusnõukogu aastaaruannetest, et ta teostab kvaliteedikontrolli hulгимүүгитургудел ning teatab soovitude täitmatajätmise juhtumitest asjaomastele tootjatele ning organisatsioonidele, millesse asjaomased hulгимүүгид kuuluvad.

23. Sellega seoses tuleb rõhutada, et puu- ja köögiviljaturu ühise korralduse eeskirjadega nähakse kõnealuste toodete jaoks ette ammendav kvaliteedistandardite süsteem. Kui nende eeskirjadega ei ole ette nähtud teisiti, ei tohi liikmesriigid ning veelgi enam arendusnõukogu sarnased organisatsioonid kehtestada ühepoolseid sätteid tootjate poolt müüdavate puuviljade kvaliteedi kohta.

24. Kindlasti ei takista ühenduse eeskirjad kvaliteedikonkurentsi liikmesriigi tootjate toodangu ega nende tootjate ja importijate vahel. Ka ei takista need tootjaid hoolitsevast kodumaise toodangu maine eest ega arendusnõukogu sarnast organisatsiooni andmast tootjatele sellealast nõu lihtsate soovitude kaudu, mis käsitlevad müüdavate puuviljade kvaliteeti ja esitusviisi. Teiselt poolt oleks ühenduse eeskirjade ammendavat iseloomu silmas pidades õigusvastane sellise organisatsiooni mis tahes katse nõuda nende soovitude täitmist, kohaldades mis tahes sanktsioone või kasutades talle asutamisdokumendiga antud õigusi tootjate või kaupmeeste surveamiseks.

25. Siseriikliku kohtu ülesandeks on eespool esitatud tõlgendamiskriteeriumite alusel otsustada, kas ja kui suures ulatuses on arendusnõukogule siseriiklike normidega määratud ülesannete täitmine vastuolus ühenduse õigusega.

Liikmelisuse kohustus

26. Esimese küsimuse ii ja v osas küsib siseriiklik kohus konkreetselt, kas küsimuses viidatud ühenduse sätetest tulenevalt on õigusvastane teatavaid piire ületava tootmispotentsiaaliga tootjatele kehtestatud kohustus registreerida end arendusnõukogu sarnase organisatsiooni juures.

27. Sellega seoses tuleb märkida, et määruse (EMÜ) nr 1035/72 II jaotisega, mis käsitleb tootjate organisatsioone, ei keelata muid organisatsioone, millesse kuulumine on tootjatele kohustuslik. Samuti tuleb märkida, et Euroopa Kohtule esitatud dokumentide kohaselt puudub antud organisatsioonil ühendusesisese kaubandusega seotud tegevus.

28. Neil asjaoludel ei saa kõnealuse organisatsiooni liikmeks astumise kohustust käsitada küsimuses viidatud sätetega vastuolus olevana, välja arvatud juhul, kui selle organisatsiooni tegevus on iseenesest nende sätetega vastuolus.

Tootjatele kehtestatud maks

29. Esimese küsimuse iv osaga soovib siseriiklik kohus teada, kas selline maks, nagu antud juhul kõne all, on iseenesest vastuolus küsimuses viidatud ühenduse õiguse sätetega.

30. Seoses asutamislepingu artiklitega 30 ja 34 piisab, kui märkida, nagu Euroopa Kohus märkis muu hulgas oma 22. märtsi 1977. aasta otsuses kohtuasjas 74/76 (Iannelli & Volpi: EKL 1977, lk 557), et fiskaalsed maksud või samaväärse toimega maksud ei kuulu nende artiklite, vaid asutamislepingu artiklite 9–16 ja 95 kohaldamisalasse. Kuna kõnealust maksu ei kohaldata imporditud toodete suhtes ning see mõjutab üksnes ekspordiks ette nähtud tooteid – samal viisil, nagu kodumaisel turul müüdavaid tooteid –, siis ei kaasne sellega probleeme ka viimatinimetatud artiklite seisukohalt.

31. Nagu Euroopa Kohus on varem märkinud, eelkõige oma 26. oktoobri 1983. aasta otsuses kohtuasjas 297/82 (*De samvirkende danske Landboforeninger* (1983) EKL 3299), on põllumajandustootjatele kehtestatud maks vastuolus põllumajanduspoliitikat käsitlevate ühenduse sätetega, juhul kui selle mõju hinnakujundusele või sellest tulenevalt põllumajandusettevõtjate struktuurile takistab ühise turukorralduse raames ette nähtud süsteemi toimimist. Kuigi siseriikliku kohtu ülesandeks on otsustada, kas ja kui suures ulatuses on talle arutamiseks esitatud maks tegelikult sellist mõju avaldanud, tuleb siiski märkida, et sellist mõju ei saa olla maksul, millest saadavat tulu kasutatakse peamiselt reklaamimeetmeteks, mida muul juhul peaksid rahastama tootjad ise.

32. Tuleb siiski rõhutada, et kõnealuse maksu kogumine oleks ühenduse õigusega vastuolus juhul, kui sellest rahastataks eelotsusetaotluses viidatud sätetega kokkusobimatuid meetmeid.

33. Seega tuleb esimesele küsimusele vastata järgmiselt:

a) Kaupade vaba liikumist ja põllumajandust käsitlevad asutamislepingu sätted ning puu- ja köögiviljaturu ühise korralduse eeskirjad ei takista liikmesriigil vastu võtta või säilitada meetmeid, millega

i) luuakse puuviljatootmise arendusnõukogu, mille liikmeteks on pädeva ministri poolt nimetatud isikud ning eelkõige asjassepuutuvad tootjad, ja

ii) nõutakse, et puuviljatootjad, kelle istanduse suurus ületab ettenähtud piiri, registreeriksid end nimetatud nõukogu juures, esitaksid aruandeid ja teavet oma tegevuse kohta antud tööstusharus ning rahastaksid iga-aastase maksu tasumise kaudu nõukogu haldus- ja muid kulusid,

juhul kui kõnealuse nõukogu tegevuseks on statistiliste andmete kogumine, teadusuuringute edendamine või korraldamine, saadud tulemuste tootjate kättesaadavaks tegemine ning tootjate tehniline nõustamine puuviljakasvatuse alal.

b) Nimetatud sätted ei takista kõnealusel organisatsioonil juhtimast oma reklaamiga tähelepanu kõnealuses liikmesriigis kasvatatud puuviljade erilistele eelistele või korraldamast kampaaniaid teatavate sortide müügi edendamiseks, mainides nende erilisi omadusi, isegi kui need sordid on iseloomulikud kodumaisele toodangule. Teiselt poolt oleks asutamislepingu artikliga 30 vastuolus see, kui nimetatud organisatsioon korraldaks reklaami, mille eesmärk on kallutada mitte ostma teistest liikmesriikidest pärinevaid tooteid või halvendada nende

toodete mainet tarbijate silmis või soovitada tarbijatel osta kodumaiseid tooteid üksnes seetõttu, et need on pärit antud riigist.

c) Nimetatud sätted ei takista kõnealusel organisatsioonil andmast oma üldise nõustamistegevuse raames tootjatele soovitusi müüdava puuvilja kvaliteedi ja esitusviisi kohta. Teiselt poolt oleks ühenduse kvaliteedistandardite ammendavat iseloomu silmas pidades õigusvastane sellise organisatsiooni mis tahes katse nõuda ühenduse standarditest erinevate standardite järgimist, kohaldades mis tahes sanktsioone või kasutades talle asutamisdokumendiga antud õigusi tootjate või kaupmeeste surveamiseks.

d) Nimetatud sätetest tulenevalt on tootjatele kehtestatud kohustus astuda kõnealuse organisatsiooni liikmeks või rahastada maksu tasumise kaudu tema tegevust õigusvastane sellisel juhul ja sellises ulatuses, kui see tegevus on vastuolus nimetatud sätetega.

Teine küsimus

34. Eespool öeldust nähtub, et esimese küsimuse vastuses võetakse arvesse ühelt poolt asjaomase organisatsiooni ülesannete iseloomu ja teiselt poolt asjaolu, et tegemist on liikmesriigi valitsuse poolt loodud organisatsiooniga, mida rahastatakse tootjatele siseriiklike normidega kehtestatud maksust. Vastuse sisu ei mõjuta mingil viisil see menetlus, mille alusel valitsus organisatsiooni lõi, ning eelkõige nõupidamise tulemused, mille valitsus korraldas enne organisatsiooni loomise või säilitamise üle otsustamist.

35. Seepärast tuleb teisele küsimusele vastata, et asjaolu, et kõnealune nõukogu loodi ja seda säilitatakse rohkem kui poolt tootmismaast esindavate tootjate selgesõnalisel heakskiidul ning pärast nõupidamist organisatsioonidega, kes eeldatavalt esindavad enamikku antud tööstusharu ettevõtjatest ja töötajatest, ei mõjuta esimesele küsimusele antud vastust.

Kolmas küsimus

36. Selle küsimusega soovib siseriiklik kohus saada ühenduse õiguse tõlgendamise kriteeriume, et otsustada, millised on tagajärjed juhul, kui kõnealused normid on vastuolus esimeses küsimuses viidatud ühenduse sätetega.

37. Sellega seoses tuleb esiteks rõhutada, nagu Euroopa Kohus on korduvalt märkinud, et asutamislepingu artiklid 30 ja 34 annavad üksikisikutele õigusi, millele nad võivad tugineda liikmesriigi kohtutes. Ühist turukorraldust käsitlevate määruste puhul tuleneb seesama vahetu mõju asjaolust, et asutamislepingu artikli 189 kohaselt on määrused liikmesriigis vahetult kohaldatavad.

38. Teiseks tuleb juhtida tähelepanu, nagu Euroopa Kohus tegi seda muu hulgas oma 27. märtsi 1980. aasta otsuses kohtuasjas 61/79 (Denkavit Italiana: EKL 1980, lk 1205), et Euroopa Kohtu poolt asutamislepingu artikli 177 kohaselt antud ühenduse õiguse tõlgendusi tuleb kohaldada ka õigussuhetele, mis tekkisid ja olid olemas enne tõlgendamistaotluse kohta

otsuse tegemist, juhul kui täidetud on kõik muud tingimused nimetatud normide kohaldamist käsitleva hagi esitamiseks pädevale kohtule.

39. Sellest tulenevalt võib eespool nimetatud ühenduse õiguse sätete alusel esitada vastuväiteid nende sätetega vastuolus oleva maksu tasumise nõudele ning neile tuginedes võib nõuda ka kõnealuse maksu tagastamist, juhul kui seda on võetud õigusvastaselt.

40. Kui maksust rahastatakse organisatsiooni, mille tegevus on osaliselt vastuolus ühenduse õigusega, on siseriikliku kohtu ülesandeks otsustada, kas selle tegevuse olulisust silmas pidades on maks õigusvastane ning kuulub täielikult või osaliselt tagastamisele.

41. Samuti on siseriikliku kohtu ülesandeks oma siseriiklike õigusaktide alusel otsustada, kas ja kui suures ulatuses tuleks kõnealune maks tagastada ning kas ja kui suures ulatuses saab tagasinõudeõiguse tasaarvestada kasuga, mida asjaomane isik on otseselt saanud kõnealuse organisatsiooni tegevusest.

42. Seepärast tuleb kolmandale küsimusele vastata järgmiselt:

a) Asutamislepingu artiklid 30 ja 34 ning ühist turukorraldust käsitlevad määrused annavad üksikisikutele õigusi, millele nad võivad tugineda liikmesriigi kohtutes.

b) Nimetatud sätete alusel võib esitada vastuväiteid nende sätetega vastuolus oleva maksu tasumise nõudele ning neile tuginedes võib nõuda ka kõnealuse maksu tagastamist, isegi kui maks tasuti enne, kui Euroopa Kohus tunnistas kõnealust vastuolu asutamislepingu artikli 177 alusel antud tõlgenduses.

c) Kui maksust rahastatakse organisatsiooni, mille tegevus on osaliselt vastuolus ühenduse õigusega, on siseriikliku kohtu ülesandeks otsustada, kas selle tegevuse olulisust silmas pidades on maks õigusvastane ning kuulub täielikult või osaliselt tagastamisele.

d) Ka on neil asjaoludel siseriikliku kohtu ülesandeks oma siseriiklike õigusaktide alusel otsustada, kas ja kui suures ulatuses tuleks kõnealune maks tagastada ning kas ja kui suures ulatuses saab tagasinõudeõiguse tasaarvestada kasuga, mida asjaomane isik on otseselt saanud kõnealuse organisatsiooni tegevusest.

Neljas küsimus

43. Viimase küsimusega soovib siseriiklik kohus sisuliselt teada, kas toodete puhul, mis Ühendkuningriigi ühinemisel Euroopa ühendustega kuulusid ühise turukorralduse alla, jõustus asutamislepingu artiklites 30–34 sätestatud kogusliste piirangutega samaväärse toimega meetmete keeld 1. veebruaril 1973, nagu on sätestatud ühinemisakti artikli 60 lõikes 1, või 1. jaanuaril 1975, nagu on ette nähtud ühinemisakti artikli 42 teises lõigus sisalduva üldreegliga.

44. Nagu Euroopa Kohus märkis oma 20. märtsi 1979. aasta otsuses kohtuasjas 231/78 (komisjon v Ühendkuningriik, EKL 1979, lk 1447), on artikli 60 sätted erandiks artiklis 42 sätestatud üldreeglitest.

45. Seepärast tuleb neljandale küsimusele vastata, et toodete puhul, mis Ühendkuningriigi ühinemisel Euroopa ühendustega kuulusid põllumajandusturgude ühise korralduse alla, jõustusid koguseliste piirangutega samaväärselise toimega meetmeid keelavad asutamislepingu sätted Ühendkuningriigis 1. veebruaril 1973, nagu on sätestatud ühinemisakti artikli 60 lõikes 1.

Kohtukulud

46. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Taani valitsuse, Ühendkuningriigi ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille Tunbridge Wells County Court talle oma 19. juuli 1982. aasta määrusega esitas, otsustab:

1. a) Kaupade vaba liikumist ja põllumajandust käsitlevad asutamislepingu sätted ning puu- ja köögiviljaturu ühise korralduse eeskirjad ei takista liikmesriigil vastu võtta või säilitada meetmeid, millega

i) luuakse puuviljatootmise arendusnõukogu, mille liikmeteks on pädeva ministri poolt nimetatud isikud ning eelkõige asjassepuutuvad tootjad, ja

ii) nõutakse, et puuviljatootjad, kelle istanduse suurus ületab ettenähtud piiri, registreeriks end nimetatud nõukogu juures, esitaksid aruandeid ja teavet oma tegevuse kohta antud tööstusharus ning rahastaksid iga-aastase maksu tasumise kaudu nõukogu haldus- ja muid kulusid,

juhul kui kõnealuse nõukogu tegevuseks on statistiliste andmete kogumine, teadusuuringute edendamine või korraldamine, saadud tulemuste tootjate kättesaadavaks tegemine ning tootjate tehniline nõustamine puuviljakasvatuse alal.

b) Nimetatud sätted ei takista kõnealusel organisatsioonil juhtimast oma reklaamiga tähelepanu kõnealusel liikmesriigis kasvatatud puuviljade erilistele eelistele või korraldamast kampaaniaid teatavate sortide müügi edendamiseks, mainides nende erilisi omadusi, isegi kui need sordid on iseloomulikud kodumaisele toodangule. Teiselt poolt oleks asutamislepingu artikliga 30 vastuolus see, kui nimetatud organisatsioon korraldaks reklaami, mille eesmärk on kallutada mitte ostma teistest liikmesriikidest pärinevaid tooteid või halvendada nende toodete mainet tarbijate silmis või soovitada tarbijatel osta kodumaiseid tooteid üksnes seetõttu, et need on pärit antud riigist.

c) Nimetatud sätted ei takista kõnealusel organisatsioonil andmast oma üldise nõustamistegevuse raames tootjatele soovitusi müüdava puuvilja kvaliteedi ja esitusviisi kohta. Teiselt poolt oleks ühenduse kvaliteedistandardite ammendamist iseloomu silmas pidades õigusvastane sellise organisatsiooni mis tahes katse nõuda ühenduse standarditest erinevate standardite järgimist, kohaldades mis tahes sanktsioone või kasutades talle asutamisdokumendiga antud õigusi tootjate või kaupmeeste surveks.

d) Nimetatud sätetest tulenevalt on tootjatele kehtestatud kohustus astuda kõnealusel organisatsiooni liikmeks või rahastada maksu tasumise kaudu tema tegevust õigusvastane sellisel juhul ja sellises ulatuses, kui see tegevus on vastuolus nimetatud sätetega.

2. Asjaolu, et kõnealusel nõukogu loodi ja seda säilitatakse rohkem kui poolt tootmismaast esindavate tootjate selgesõnalisel heakskiidul ning pärast nõupidamist organisatsioonidega, kes eeldatavalt esindavad enamikku antud tööstusharu ettevõtjatest ja töötajatest, ei mõjuta esimesele küsimusele antud vastust.

3. a) Asutamislepingu artiklid 30 ja 34 ning ühist turukorraldust käsitlevad määrused annavad üksikisikutele õigusi, millele nad võivad tugineda liikmesriigi kohtutes.

b) Nimetatud sätete alusel võib esitada vastuväiteid nende sätetega vastuolus oleva maksu tasumise nõudele ning neile tuginedes võib nõuda ka kõnealusel maksu tagastamist, isegi kui maks tasuti enne, kui Euroopa Kohus tunnistas kõnealusel vastuolu asutamislepingu artikli 177 alusel antud tõlgenduses.

c) Kui maksust rahastatakse organisatsiooni, mille tegevus on osaliselt vastuolus ühenduse õigusega, on siseriikliku kohtu ülesandeks otsustada, kas tegevuse selle osa olulisust silmas pidades on maks õigusvastane ning kuulub täielikult või osaliselt tagastamisele.

d) Ka on sel juhul siseriikliku kohtu ülesandeks oma siseriiklike õigusaktide alusel otsustada, kas ja kui suures ulatuses tuleks kõnealusel maks tagastada ning kas ja kui suures ulatuses saab tagasinõudeõiguse tasaarvestada kasuga, mida asjaomane isik on otseselt saanud kõnealusel organisatsiooni tegevusest.

4. Toodete puhul, mis Ühendkuningriigi ühinemisel Euroopa ühendustega kuuluvad põllumajandusturgude ühise korralduse alla, jõustuvad koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeid keelavad asutamislepingu sätteid Ühendkuningriigis 1. veebruaril 1973, nagu on sätestatud ühinemisakti artikli 60 lõikes 1.

Mertens de Wilmars

Koopmans

Bahlmann

Pescatore

Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Bosco

Due

Everling

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. detsembril 1983 Luxembourgis.

Kohtusekretäri nimel
vanemametnik

President

H. A. Rühl

J. Mertens de Wilmars